

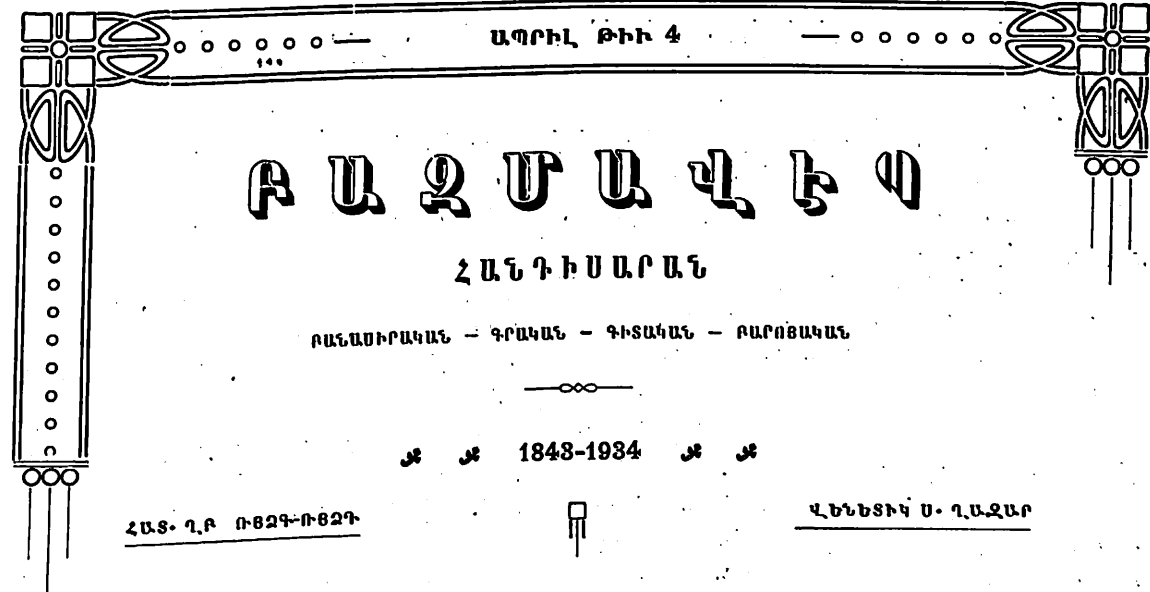
Խմբագրական	129
Խմբ. — Յարութեան խորհուրդը մահւոան մէջ	129
Խմբ. — Փրկագործութեան ժԹ դարադարձին փակման առթիւ տպաւորութիւններ և խորհրդածութիւններ	132
Խմբ. — Քահանայական ձեռնադրութեան 50ամեայ յորելեան Ամեն. Տն. Աւետիս Պէտրոս ժԴ կաթողիկոս-Պատրիարքի Տանն Կիլիկիոյ	141
Հայկական հեմարան	
Սարգսեան Հ. Գր. — Սուրբ Եփրեմի «կցուրդ»ները	144
Աձեմեան Հայկ. — Հայերէն տապանագիրներու արժէքը	166
Գրական	
Յովնանեան Հ. Վահան. — «Ես եմ հացն կենաց» (քերթուած)	156
Արսէն Երկար. — Թախանձանք	165
Գրախօսական	
Երեմեան Հ. Ս. — «Այսպէս է Ամերիկան» (Յակոբ Գոյումճեանի). — Ազգային և ժողովրդական «Մասիս» օրացոյց 1934 (Հայկ Աճէմեանի). — «Փառանձեմ» (Օսկար Սաֆրօթի)	169
Քիւրտեան Յ. — «Late Antic-Coptic and Islamic Textiles of Egypt»	172
Թատրոն	
Երեմեան Արամ. — Ռուսահայ թատրոնի պատմութիւնը	157
Ազգային Քրոնիկ	
Խմբ. — Խոսրով. — Լուսանորդն Մխիթարայ յիշատակին — Ս. Ղազար — Երուսաղէմ	173
Տեղեկատու — Խմբ. — Այցելութիւն և բախարսութիւն Ուսչ. Եօրկայի Մխիթարեան հաստատութեանց մէջ — Մուրատեան վարժարան, Սեւր — Մ. Ռ. վարժարան, Վենետիկ, — Ս. Ղազար	175

ՄԵՐ ԱԶՆԻԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆՍ կը խնդրէ որ մեր ազնիւ բաժանորդները բարեհաճին փոշրով կարգադրել իրենց հիւն ու ետը հաշիւները:

Պարտք կը զգանք հոս կրկին յիշեցնել թէ՛ բերրի տարեկան բաժնեգիրն է 60 լիւրեր խաւարկան, կամ 16 ֆրանք գույքերական: Փոխարժեքը կ'ընդունին իւրաքանչիւր երկրի դրամով՝ օրոշան սակին համեմատ:

Réd. — Le Mystère de la Resurrection dans la mort	129
Réd. — Impressions et considerations à l'occasion de la fin de l'Année Sainte	132
Réd. — Le jubilé sacerdotale de S. B. Avédis Pierre XIV Patriarche de Cilicie	141
Académie Arménienne	
Sarkissian P. G. — «կցուրդ» de St. Ephrem	144
Adjémian Haïk. — La valeur des épitaphes arméniennes	166
Littérature	
Hovhannessian P. V. — «Ego sum panis vitæ» (poésie)	156
Arsène Yergath. — Supplique (poésie)	165
Recensions	
Erémian P. S. — «L'état actuel de l'Amérique» (par H. Kouyoumdjian). — «Massis» almanach (par A. H.) — «Parantzème» roman (par O. Safroth)	169
Kurdian H. — Late Antic-Coptic and Islamic Textiles of Egypt	172
Théâtre	
Erémian Aram. — Histoire du théâtre des Arméniens en Russie	157
Chronique Arménienne	
Réd. — Khosrov. — A la mémoire de l'Abbé Mékhithar (fêtes à St. Lazare et à Jérusalem)	173
Déghégadou — Réd. — Visites et conférence du Prof. Iorga dans les Instituts Mékhitaristes. — Au Collège arménien, à Sèvres. — Au Collège Arm. à Venise	175

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԵՋ

ԾԻԹԱՂԿՈՏ օր մը յառաջացած զարնան, Հրէաստանի դաշտերուն մէջէն կ'անցնէր Աստուած մարդոց ընկեր. անդաստաններուն մէջէն՝ ուր ցորեններն հասկաթուռ՝ յոյսի ծով մարդկութեան վաղուին՝ գինով էին արեւու համրոյրով և զգուանքովը զեփիւտին: Կը դիտէր Յիսուս իր շուրջը, կը դիտէր ոսկի արտերն արեւայեղց ու ցորեններ: Կը համակէր իր բարի հոգին, ու բացած իր բերանը շնորհալի, երգի պէս անոյշ խօսքեր կը սփռէր զեփիւտի թեւերուն վրայ, պատկերով մը այլաբանական՝ որ մահ-ուան պէս տխուր էր, յարութեան չափ հեշտալուր, անմահութեամբ զգլխիչ: «Եթէ ցորենի հատիկը հողին մէջ չիյնայ ու չմեռնի, կը մնայ ինքը լոկ. իսկ եթէ մեռնի՝ շատ արդիւնք կը բերէ»:

Ու այն աստուածային դէմքին վրայ, այն յաւերժական խօսքերուն մէջ, այն պահուն՝ փայլակի պէս նկարուեցաւ ու եղծուեցաւ մարդեղութեան խորհուրդը իր անպատում զրուագներով:

Յիսուս ինքն էր հատը ցորենի՝ երկնքէն իջած. ինկած մեր հողին ծոցը, մահ-հացած ու կենդանի՝ կենդանացուցած համօրէն մարդկութիւնը: Ու դեղնորակ ոսկի հասկերուն մէջ, այն ընդարձակ արտօրէններուն պատկերին մէջ՝ Յիսուս կը տեսնէր անծայրածիր երկիրներու մէջ յարուցեալ Քրիստոնէութիւնը՝ իր յարութեան վաղորդայնին, իր յարութեան յոյսով:

Ո՛հ, որքան գեղեցիկ է մահը՝ ուսկից բիւրաւոր անմահութիւն կը ծնի, և եթէ մահն անմահութիւն կը ծնի, որքան բեղուն է և անմահ է այդ մահը: Կը պակսին բառեր գեղագոյն խորհուրդն՝ ուրուագծող, ու բացատրութեան առերեւոյթ հակասութեան մէջ կ'ընդնմարուի խորհուրդը:

«Կը տեսնէ՞ք այս կեանքերը, ըսել կ'ուզէի Յիսուս, բիւրաւոր ու ժպտուն կեանքեր անմահութեան յոյսերով առիւ. այդ ամէնքը ծնունդ են հատիկին որ մեռաւ ու կ'ապրի անոնց մէջ»:

Եւ Յիսուսի ձայնը յարութեան երգով թրթռուն՝ անքան անուշ էր ու սիրային որ անմահութեան ծարաւի հոգիներ գինովցուց ու անոնց հոգիէն դուրս պոռթկաց ազադակը. «Օ՛ն եկէ՛ք, մենք ալ մեռնինք», մեռնինք՝ յառնելու անմահութեամբ և յարուցանելու:

Այդպէս է հաւատքը բնութեան զաւակին որ գիտէ խորհուրդը զարնան, ու երզը զարնան ծաղիկներուն ու զեփրաւին, թռչնիկին ու առուին, լեռներուն և հովտին:

Դարեր անցան: Դարձեալ արեւափառ օր մը, Մարերի ամսուն, կարծես նորէն հնչեց մարգացած Աստուծոյ ձայնը, այս անգամ հայկական անդաստաններուն մէջ, Այրարատի քղանցքին. «Եթէ ցորենի հատը հողին մէջ չիյնայ ու չմեռնի, ինքը միայն կ'ապրի. իսկ եթէ մեռնի, շատ արդիւնք կը բերէ»:

Ու հոն ալ գինովցած անմահութեան տենչով. «Եկէ՛ք մենք ալ մեռնինք» ըսին մեր Հայրերը՝ ու ինկան հայ հողին վրայ, Արտազու դաշտերուն մէջ, և Հայաստանի վրայ նոր զարուններ ժպտեցան բիւրապատիկ հունձքով:

Դարեր անցան: Նորէն արփենուտ մարերի, նորէն զեղնորակ արտեր համատաւրած հայ հողին վրայ. և ահա անգամ մ'ալ հնչեց մահացու պատգամը յարութեան յոյսերով: Եւ յանուն մեր կեանքին, յանուն մեր անդրդուելի հաւատքին ու անթաւաճ յոյսերուն՝ ինկան հերոսները. Հայաստանն ամբողջ եղաւ մահաստան:

Ու երբ կարծես հողի ծոցին մէջ, մահուան գիրկը չըացած էր ամէն յոյս, մեծ եղեռնի վաղորդայնին, Աստուած՝ Գողգոթայի ստորոտէն, և Հայութիւնը Արարատի կողերէն, կը յառնեն մեծափառ յաղթանակով. հոն ու հոս կ'ապշի երկիր, կ'ապշին մեր թշնամիները, ու ինչպէս Փրկչին անունը երկրէ երկիր, ծովէ ծով աւելի կենսունակ կը հնչէ, այսպէս Հայուն վերածնութիւնը իր Գողգոթայէն, իր արեան ծովէն:

Կը յառնէ բնութիւնը նոր զարունով,

Կը յառնէ Փրկիչը հրաշափառ կեանքով,

Կը յառնէ Հայութիւնը նոր կեանքով:

Ամենուրեք յարութիւն մահուան խորհուրդին մէջ:

Խորհուրդ մը որուն մէջ թափանցել է տրուած սեւ հոգիներու որոնք հայհոյեցին երբեմն թէ «Մեր Նահատակները գիտէին թէ գերեզմանէն անդին ոչինչ կայ»:

Ո՛չ: Մեր Նահատակները մեր Հայրերուն հոգեով ելան իրենց Գողգոթան ու իրենց խաչերը բարձրացուցին հայ ցեղի և հայ հաւատքի յաղթանակին համար, խոր գիտակցութեամբ՝ թէ «Աստ կենցաղոյս վերջալոյս — Յաշտեկից արշարոյս»: Խորհուրդ մը զոր բնութեան ծառն ու ծաղիկ, թռչունն և առուն իսկ կ'երգեն ամէն զարնան, ամէն Ապրիլի:

Ու ամէն Ապրիլի՝ ինչպէս Գողգոթան կ'արինի խորհրդականորէն հաւատացեալներու սրտին մէջ ու կը ծաղկի մարդկութեան երեսին յոյսը յարութեան՝ Քրիստոսի յարութեան արշալոյսով, ամէն Ապրիլի հայ հաւատացեալի հոգեւոյն մէջ ալ կը ծառանայ անսահման Գողգոթան մեր խաչուած հայրենիքին ու այդ զոհաբերութեան ճակտին կը ծաղկի հաւատքի արշալոյսը զազափարի յաղթանակով՝ որ մահէն ալ հզօր է:

Այդ զազափարը, այդ անմեղ հաւատքն է որ ցանուած է ցորենի հատի նման մեր հայրենի լեռներու կատարին, մեր յուրթի դաշտերուն մէջ, մեր հովիտներուն, ձորերուն ու անդունդներուն մէջ անգամ, ամենուրեք՝ ուր հեծեծանք մը կայ փրթած մեր Նահատակներու հոգիէն, անոնց արարչութիւնը շիթ մը՝ դեռ չցամքած, արիւնի կաթիլ մը որ դեռ կը զոչէ անթաղ ոսկորոտի մը՝ որ անմահութիւն կը բուրէ:

Ու ամէն Ապրիլի նոր ծիւեր կ'արձակեն անոնք, ամէն Ապրիլի մեր հոգիներուն առջեւ կը շողացնեն լուսարփի հաւատքն ու անմահ զազափարը՝ որուն կը փարինք նոր խանդով, որուն կը դիմենք աննկուն՝ աչք ու սիրտ յառած զէպ ի Այրարատ՝ ուր կը ծաղի արշալոյսը կարմիր մեր անմահունակ յարութեան:

Ընթացիկ տարւոյ Ապրիլը բացառիկ խորհուրդ մ'ալ ունի՝ որուն հանդէպ հարկ է որ կանգ առնենք:

Փրկագործութեան թիւ դարադարձն է ան, որուն մուտքն ողջունեցինք խանդավառութեամբ համօրէն կաթողիկէ աշխարհին հետ, ու պաշտամունքի խորին յարվառութեամբ համօրէն կաթողիկէ մ'ընծայեցինք Քրիստոսի խաչին ու Մահուան յիշատակին, զանքով նուիրական թիւ մ'ընծայեցինք Քրիստոսի խաչին ու Մահուան յիշատակին, ըլլալով թարգման հաւատքին ազգի մը որ բոլոր ազգերու մէջ հաւատարիմ երկըրպագու եղած է խաչուած Աստուծոյն՝ դարերու ընթացքին ի գին անթիւ զոհողութեանց, ի գին իր անթիւ զաւակներու արեան:

Ահա նուիրական տարին իր կատարածին հասած. ու երբ Եկեղեցին Յարութեան փողով հրճուալից՝ Քրիստոսի յաղթանակին տօնախմբութեան մէջ կը փակէ ոսկի դռները յորեկեանին, դարերու և ազգերու անբաւարարութեան մէջ լոյսի և փառքի յաղթանակներ կը թրթռան հորիզոններուն վրայ, ու կը զգացուի դղրդիւնը տիեզերական տօնախմբութեան այն ահաւոր խորհուրդին որ համակ սէր է, համակ սրբութիւն և աստուածային մեծութիւն:

Հեռապատկերին մէջ կ'ընդնշմարուին հեթանոս դարերը իրենց գլուխ ունենալով Հոռմը՝ Քրիստոսի և Քրիստոնէութեան դէմ մաքառուն: Ճակատագրական բախումին մէջ կը յառաջէ Քրիստոս, կը հետեւին Նահատակները, ու իրենց զոհաբերութեան արեան ծովին մէջ կ'ընկղմեն հեթանոսութիւնը:

Անմահ իրենք՝ յարութեան շունչը կը ծաւալեն նոր մարդկութեան, որ կը յառնէ երկրպագու խաչին՝ գլուխ ունենալով նոր Հոռմը սիրոյ իշխան տիեզերական պատգամով:

Հայ ազգի տիպարը՝ հարազատ տիպարն է Քրիստոսի չարչարեալ Եկեղեցւոյն: Առաջին պետութիւնը խաչապաշտ, որուն մարտերը՝ Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ մարտերն են, և Նահատակները՝ Եկեղեցւոյ ախոյեաններ ու քաղաքակրթութեան պաշտպաններ. Նահատակներ՝ անմահ ինչպէս նախկին դարերու վկանները, որ մեզի կը ներշնչեն սրբութիւնները կրօնքին ու անհուն տենչն ազատութեան՝ ազատ ու անկախ հայրենիքի:

Ահա անգամ մ'ալ Յարութեան խորհուրդը մահուան մէջ բեղուն, որ կը նորոգուի յատկապէս Հայ ցեղին մէջ Նահատակ ու Հայ ցեղին մէջ յաղթականորէն յարուցեալ:

Ու մինչ կը կրկնենք արձագանգներն օրհնութեան յաղթական Քրիստոսի, ու յաղթող Քրիստոնէութեան հասցէին, մեր սրտերէն կը բարձրանան նաեւ երգեր հայ ցեղի անմահութեան, երգեր հին դարերու, երգեր վերածին շրջանի, երգեր մեր լուսապայծառ վաղուան համար:

ԽՄԲ.